

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda

1 oktober – 31 december 2022

Op 2 november 2020 ondertekenden de regeringen van Curaçao en Nederland de onderlinge regeling voor de uitvoering van het Landspakket Curaçao. Sinds het ondertekenen van genoemde onderlinge regeling zijn de nodige stappen gezet voor de realisatie van een breed palet aan hervormingen en investeringen. Deze hervormingen en investeringen moeten bijdragen aan de versterking van de weerbaarheid en veerkracht van de economie en samenleving van Curaçao. Good governance, solide overheidsfinanciën en sociale cohesie dragen hieraan bij. De Curaçaose economie moet aan duurzaam groei- en verdienvermogen winnen, nieuwe kansen bieden aan burgers en bedrijven, en beter bestand zijn tegen economische, sociale en andere crises die de lokale maatschappij kunnen ontwrichten.

In het Landspakket zijn maatregelen opgenomen op de volgende gebieden: financieel beheer, kosten en effectiviteit van de publieke sector, belastingen, de financiële sector, de economie, zorg, onderwijs en het versterken van de rechtsstaat. De concrete afspraken waar deze maatregelen uit bestaan zijn opgenomen in een uitvoeringsagenda. Voor u ligt thans de Uitvoeringsagenda voor de periode 1 oktober tot en met 31 december 2022.

In het vierde kwartaal van 2022 zal voor een aantal belangrijke thema's uit het landspakket een aanvang worden gemaakt met de implementatie van de opgestelde plannen van aanpak. Een aantal belangrijke doorlichtingen en onderzoeken zullen, in enkele gevallen met enige vertraging, worden opgestart.

Voor Financieel Beheer worden onderzoeken gestart om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening te verkorten en om de effectiviteit en efficiency van het subsidiebeleid te verbeteren.

De verbetervoorstellen uit de doorlichting van de ambtelijke topstructuur, de bestuursdienst en implementatie MD-beleidskader worden vertaald naar implementatieplannen. Voor een deel van deze plannen wordt ook al gestart met de uitvoering. De doorlichting van overheidsorganisaties zal worden gestart ter verbetering van hun uitvoeringskracht. De hervormingsplannen voor het fiscale stelsel en de organisatie van de belastingdienst zullen met inachtneming van de adviezen van de TWO worden afgerond en vastgesteld.

Nadat politieke besluitvorming heeft plaatsgevonden over het pakket van hervormingsmaatregelen, voortvloeiend uit het onderzoek naar de

illegale tewerkstelling van arbeidskrachten, zal worden gestart met de implementatie in het vierde kwartaal. Na politieke bijsturing zal naar verwachting ook worden gestart met de implementatie van de verbetervoorstellen uit de doorlichtingen van het ondernemerschapbeleid en het vestigings- en investeringsklimaat.

Met voorrang zal in het vierde kwartaal de noodzakelijke wetgeving worden ingevoerd om het evenwicht in het schommelfonds voor de sociale zekerheid te waarborgen. Het eindrapport over de doorlichting van het onderwijsbestel zal worden afgerond door de onderwijsinspecties van Curaçao en Nederland, waarna kan worden gestart met de implementatie van de aanbevelingen. Na verwerking van de adviezen van de SER en de Raad van Advies en de toets van de TWO wordt de Landsverordening op de Kansspelen (LOK) afgerond, waarna besluitvorming kan plaatsvinden.

Leeswijzer

In deze Uitvoeringsagenda zijn de gerealiseerde afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2022-Q3 verdwenen, de afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2022-Q3 die nog gerealiseerd moeten worden zijn blijven staan en nieuwe afspraken voor het komende kwartaal (2022-Q4) zijn toegevoegd. Op deze manier is het overzichtelijk welke afspraken gelden voor het komende kwartaal. De beoogde resultaten worden doorgenummerd zodat duidelijk is dat er stappen vooraf zijn gegaan aan de huidige afspraken.

G.S. Pisas
*Minister-president van
Curaçao*

A.C. van Huffelen
*Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties*

Thema A:
Financieel beheer

Thema E:
Economische hervormingen

Thema B:
**Kosten en effectiviteit
publieke sector**

Thema F:
Zorg

Thema C:
Belastingen

Thema G:
Onderwijs

Thema D:
Financiële sector

Thema H:
Versterken rechtsstaat

Thema A: Financieel beheer

Doel • Het beheersen en het op orde krijgen van het financieel beheer en het financieel toezicht vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1	Doorlichting door Nederland samen met Curaçao van de praktijk van het begrotingsproces (met name de voorbereiding en opstelling van de begroting voor het komende jaar en de uitvoering van het lopende jaar (begrotingswijzigingen): begrotingsproces, begrotingsregels, meerjarenramingen (gewone dienst en kapitaaldienst), taken/verantwoordelijkheden/bevoegdheden (meest) relevante actoren (voorverkenning).	5. Presentatie van onderzoeksrapportage door de onderzoekers aan het bestuur van het Land Curaçao, waarna de zienswijze Curaçao (inclusief advies) over de onderzoeksrapportage bestuurlijk zal worden vastgesteld.	15 november 2022	Curaçao	Betreft de beleidsreactie op de aanbevelingen uit de doorlichting van het begrotingsproces (A.1.1.14).
		A.1.2	Toewerken naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening die tijdig gereed is.	7. Besluitvorming over de algehele aanpak Roadmap.	Zo spoedig mogelijk	Curaçao + Nederland	Ten tijde van het opstellen van deze uitvoeringsagenda heeft de besluitvorming in de RvM nog niet plaatsgevonden i.v.m. de benodigde afstemming. De afstemming zit echter in een afrondende fase, waarmee verwacht wordt dat de besluitvorming in september alsnog zal plaatsvinden. Volledigheidshalve wordt deze activiteit nog wel in deze uitvoeringsagenda opgenomen.
				8. Aanbesteding afgerond benodigde ondersteuning t.b.v. de implementatie van een nieuwe werkwijze om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	21 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Het proces van de aanbesteding heeft eerder vertraging opgelopen doordat door onduidelijkheden in de interne procedures de formele ondertekening van het plan van aanpak aan de zijde van Curaçao lang op zich heeft laten wachten. Hierdoor is ook de in UA Q3 opgenomen deadline van 31 juli 2022 niet gehaald. Inmiddels heeft de ondertekening wel plaatsgevonden en is het aanbestedingstraject in volle gang. Deze zal naar verwachting medio oktober zijn afgerond.
				10. Verbeterd (jaareinde) proces en planning uitgewerkt om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	15 oktober 2022	Curaçao	Belangrijke stap in de verbetering van het jaareindeproces is het doorvoeren van periodieke afsluitingen van de financiële administratie. Er zijn afspraken gemaakt over de implementatie en de verdere uitrol, waarbij naar verwachting in september een eerste test zal plaatsvinden. Op basis van deze ervaringen zullen het proces en de planning nader worden uitgewerkt.
				11. Conform de gemaakte afspraken uitvoeren van de controlewerkzaamheden door de IAD en opleveren eerste rapportage.	15 oktober 2022	Curaçao	Er zijn afspraken gemaakt tussen de IAD en de overheidsaccountant (SOAB) die in het kader van de interim controle in de praktijk worden gebracht.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden. (Vervolg)	A.1.2	Toewerken naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening die tijdig gereed is. (Vervolg)	12. Aanvullend onderzoek naar mogelijkheden die kunnen helpen bij de uitvoering van de Roadmap Financieel Beheer, zoals aanpassingen in beleid en regelgeving.	31 december 2022	Curaçao + Nederland	In de praktijk is gebleken dat de aanbestedingstrajecten langer duren dan eerder werd aangenomen. De deadline is iets naar achteren geschoven, zodat voldoende tijd overblijft voor het onderzoek zelf.
				13. Roadmap: Met betrekking tot het deeltraject "Beloning van Personeel" zal middels interne en externe rapportage worden vastgesteld dat de interne controle op de getrouwheid en rechtmatigheid van de opgenomen personeelsgegevens in de personeelsadministratie en de doorgevoerde mutaties in de salarisadministratie t/m 30 juni 2022 is afgerond (inclusief rapportage).	31 december 2022	Curaçao	Betreft nieuwe activiteit opgenomen ten behoeve van de uitvoering van de Roadmap Financieel Beheer, waarbij de afronding dit deeltraject wordt beoordeeld en vastgesteld
		A.1.3	Overzicht van de taken & rollen van de instituties die betrokken zijn bij het begrotings- en verantwoordingsproces en eventuele verbetervoorstellen in de (onderlinge) samenwerking daarbij.	4. Aanbesteding onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te verbeteren.	21 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Het proces van de aanbesteding heeft verdere vertraging opgelopen, doordat de afstemming over de conceptofferteaanvraag moeizaam verliep (zie uitvoeringsrapportage Q3). Hierdoor is ook de aangepast deadline van 31 juli 2022 niet gehaald. Inmiddels heeft de afstemming van de conceptofferteaanvraag plaatsgevonden en loopt het aanbestedingstraject. Deze zal naar verwachting medio oktober zijn afgerond.
				5. Eindrapportage onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	28 februari 2023	Curaçao + Nederland	Door de vertraging bij de aanbesteding (zie toelichting bij A.1.3.4) zal het onderzoek later worden afgerond dan gepland.
		A.1.4	Uitwerken van een integrale visie en een stappenplan voor de langere termijn om het financieel beheer (incl. toezicht), het financieel beleid en het begrotingsproces op orde te krijgen, vanuit de noodzaak om als overheid in control te zijn.	1. Opstellen van een Theory of Change en bijbehorende routekaarten voor geheel thema A.	31 december 2022	Curaçao + Nederland	Betreft een nieuwe activiteit als aanvulling op de reeds lopende trajecten, zoals de Roadmap om tot goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening te komen.
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.2	Implementeren Plan van Aanpak Nationaal Statistisch Systeem (NSS) en mechanismen voor aanlevering, bewerken en disseminatie van data.	1. Stakeholderengagement: binnen bestaande overlegstructuren van CBS Curaçao worden de afspraken in het plan aanpak geconcretiseerd. Een roadshow van CBS naar de partners in het Nationaal Statistisch Systeem toe. CBS NL ondersteunt vanuit Bonaire.	30 juni 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd en activiteit aangepast. Dit proces van stakeholderengagement t.b.v. de implementatie van het Plan van Aanpak is gestart na vaststelling in de RvM en is doorlopend voor de looptijd van het project. In het vierde kwartaal wordt dit participatieve traject benut om samenwerkingsafspraken te maken en de statistiekverordening te vernieuwen.
				2. Opdrachtverlening Assessment NSS middels National Strategy for the Development of Statistics (NSDS) tool is opgestart.	30 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Het assessment wordt ingevuld door het uitvoeren van een roadshow van CBS naar de partners en gaat op in doorlopende Stakeholder engagement (A.2.2.1). Er wordt gebruik gemaakt van een bestaand assessment. Deze activiteit komt te vervallen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden. (Vervolg)	A.2.2	Implementeren Plan van Aanpak Nationaal Statistisch Systeem (NSS) en mechanismen voor aanlevering, bewerken en disseminatie van data. (Vervolg)	3. Aanbesteding ontwikkelen Data Dashboard (portal en formats) gelanceerd.	30 september 2022	Curaçao	Eind augustus wordt de aanbesteding opengesteld.
				4. Start ontwerp en bouw Data Dashboard	30 november 2022	Curaçao	Het starten van ontwerp en de bouw van het Data Dashboard volgt op de aanbesteding.
				5. Werven en start Juridisch consultant t.b.v. Wetgevingstraject NSS.	30 juni 2022	Curaçao + Nederland	Ten tijde van het opstellen van de agenda wordt de aanstelling van de Juridisch consultant afgerond. De statistiekverordening regelt onder meer het instellen van het Nationaal Statistisch Systeem en de periodieke uitwisseling van data. Naar verwachting start de jurist eind augustus met het updaten van de conceptstatistiekverordening. De definitieve conceptversie wordt gedeeld met TWO. Waar mogelijk wordt de samenwerking gezocht bij het vernieuwen van statistiekverordeningen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Deze activiteit is nagenoeg afgerond en komt niet meer terug in de volgende uitvoeringsagenda.
				6. Opleveren aangepaste of vernieuwde statistiekverordening.	31 oktober 2022	Curaçao	De statistiekverordening regelt onder meer het instellen van het Nationaal Statistisch Systeem en de periodieke uitwisseling van data. Naar verwachting start de jurist eind augustus met het updaten van de conceptstatistiekverordening. De statistiekverordening wordt voor het einde van 2022 aangeboden aan de RvM.
				7. CBS stelt een projectleider aan die de implementatie van het plan van aanpak ondersteunt.	1 juli 2022	Curaçao	Ten tijde van het opstellen van de agenda wordt de aanstelling van de projectleider afgerond. De werving en selectie is klaar. De opdrachtverlening is naar verwachting 15 augustus afgerond. Deze activiteit is nagenoeg afgerond en komt niet meer terug in de volgende uitvoeringsagenda.
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Bepalen (o.a. op basis van bestaande onderzoeken) of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties naast de eisen van rechtmatigheid en legitimiteit voldoen aan de eisen van effectiviteit en efficiency en of de aanbevelingen uit het rapport "Mollen (2014)" en de het rapport van de Algemene Rekenkamer "Subsidie. Afwijkingen op de subsidieverordening en het subsidiebeleid over de jaren 2010 t/m 2015" (2018) zijn geïmplementeerd.	7. Aanbesteding onderzoek effectiviteit en efficiency subsidies afgerond.	18 november 2022	Curaçao + Nederland	Het aanbestedingstraject loopt inmiddels, maar door onduidelijkheden in de interne procedures heeft de ondertekening van het plan van aanpak aan de zijde van Curaçao uiteindelijk langer geduurd dan verwacht. Daarnaast was nog nadere inhoudelijk afstemming nodig om tot de juiste formulering van de offerteaanvraag te komen. Hierdoor is ook de in UA Q3 opgenomen deadline van 31 juli niet gehaald. De aanbesteding zal naar verwachting medio november zijn afgerond.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd. (Vervolg)	A.3.1	Bepalen (o.a. op basis van bestaande onderzoeken) of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidierelaties naast de eisen van rechtmatigheid en legitimiteit voldoen aan de eisen van effectiviteit en efficiency en of de aanbevelingen uit het rapport "Mollen (2014)" en de het rapport van de Algemene Rekenkamer "Subsidie. Afwijkingen op de subsidieverordening en het subsidiebeleid over de jaren 2010 t/m 2015" (2018) zijn geïmplementeerd. (Vervolg)	8. Opstellen plan van aanpak implementatie subsidie-unit.	16 december 2022	Curaçao + Nederland	De subsidie-unit bij SOAW is ingericht en gestart met de behandeling van aanvragen. Op basis van deze eerste ervaringen zal de inrichting van unit en de processen nader worden vormgegeven.
A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda				

Thema B: Kosten en effectiviteit publieke sector

- Doel**
- De doelmatigheid van de publieke sector verhogen door een verlaging van de public wage bill (in lijn met het Caribisch gemiddelde van 10 procent van het BBP) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
  - het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend			Curaçao	
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-) overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/ doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.1	Onderzoekskader bepalen en prioritering aanbrengen in doorlichting overheids-nv's.	2. Onderzoeksoopdracht aanbesteed.	31 juli 2022	Curaçao + Nederland	De aanbesteding is vertraagd. Ten tijde van het opstellen van deze uitvoeringsagenda wacht TWO nog op definitief akkoord van Curaçao hiervoor.
		B.2.2	Uitvoeren doorlichting overheids-nv's.	1. Definitieve eindrapportage opgeleverd.	1 november 2022	Curaçao + Nederland	De aanbesteding is vertraagd. Dit heeft consequenties voor de beoogde opleverdatum.
B.3	Op basis van bestaand en/of aanvullende onderzoek wordt met de landen toegewerkt naar een versterking van het luchtvaartstelsel binnen het Koninkrijksverband. Het kan hierbij gaan om nauwe samenwerking van organisaties en het organiseren van uniforme werkprocessen, conform de internationale veiligheidseisen, waarbij gestuurd wordt op efficiëntie en kostenvermindering.	B.3.0	Afspraken die gemaakt worden in de regiegroep Luchtvaart zijn leidend bij de uitvoering van deze maatregel. Vooralsnog worden geen separate afspraken gemaakt in de uitvoeringsagenda.				
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.1.1	Uitvoering Masterplan: implementatieplan inrichting van de Topstructuur, de Directie Topkader en de implementatie van het MD-beleid topkader	3.a Opleveren verbetervoorstellen en aanbevelingen.	1 oktober 2022	Curaçao	Uitgebreide interview- en consultatierondes op Curaçao hebben waardevolle inzichten opgeleverd voor de organisatieinrichting van de ministeries, breder dan alleen het Topkader. Deze zijn in samenspraak met de ministeriële stuurgroep vertaald naar verbetervoorstellen en aanbevelingen. De verbetervoorstellen worden stapsgewijs voorgelegd aan onder meer de RvM, de Staten en de vakbonden. Besluitvorming is bij aanvang van het vierde kwartaal afgerond.
				3.b Opleveren van een implementatieplan.	1 oktober 2022	Curaçao	Vooruitlopend op besluitvorming door de RvM is een conceptimplementatieplan opgesteld. Besluitvorming hierover is bij aanvang van het vierde kwartaal afgerond. Het implementatieplan fungeert als een Masterplan met inrichtingsprincipes op het gebied van organisatieinrichting van alle ministeries, aan de hand waarvan gefaseerd op basis van doorlichtingen inrichtingsplannen (voorheen businessplannen genoemd) worden uitgewerkt en uitgevoerd. Het eerste plan dat onder het Masterplan in uitvoering wordt gebracht betreft het implementatieplan inrichting van de Topstructuur, de Directie Topkader en de implementatie van het MD-beleid topkader (B.4.1.1. en B 4.1.4.). Daarop volgt het plan voor (risico)gerichte organisatievoorlichtingen (B4.1.5). De kaders en uitgangspunten hiervoor zijn opgenomen in de rapportage met verbetervoorstellen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven. (Vervolg)	B.4.1.1 Uitvoering Masterplan: implementatieplan inrichting van de Topstructuur, de Directie Topkader en de implementatie van het MD-beleid topkader (Vervolg)	5. Consultatieronde en begeleiden besluitvorming RvM over de verbetervoorstellen, het Masterplan en het Implementatieplan.	Doorlopend	Curaçao	De besluitvorming rond de verbetervoorstellen, het Masterplan en het Implementatieplan is medio Q3 2022 afgerond.
			6. Start implementatietraject	Doorlopend	Curaçao	Het implementatietraject start met het instellen van het programmteam en bemensen van de programmaorganisatie. Dit heeft urgentie voor september 2022. Aanvang van de implementatie is v.w.b. Directie Topkader prioritair gericht op werving van een Directeur, regelen van het juridische fundament en budget, en het vaststellen van Management Development-instrumenten. Voor wat betreft de topstructuur heeft het opstellen van functieprofielen, het uitwerken van het beleidskader bemensing topkaderfuncties en de werving en selectie van de 9 algemeen directeuren prioriteit. Voor wat betreft de implementatie MD beleidskader top heeft het uitwerken van de performancecyclus en training van het management eerste prioriteit.
			7. Impactanalyse implementatieplan	1 november 2022	Curaçao + Nederland	Aan de hand van impactanalyses van projecten uit het landspakket, die organisatorische consequenties hebben, vaststellen of en waar het betreffende project op operationeel niveau moet worden bijgesteld, ter garanderen van een goede aansluiting op de leidende principes uit de verbetervoorstellen en de aanpak uit het Masterplan. Het gaat dan met name om activiteiten die organisatieinrichting aangaan, bijvoorbeeld risicogerichte organisatie doorlichtingen (B4.1.5).
		B.4.1.5 (risico)gerichte organisatiedoorlichtingen.	1.a. Bepalen door te lichten organisatie-onderdelen en processen.	15 augustus 2022	Curaçao	Nadat de aanstelling van de projectleider is afgerond, bepalen de projectleider en het programmteam in samenspraak de door te lichten organisatie-onderdelen en nemen dit op in een plan, in lijn het Masterplan.
			1.b. Bepalen onderzoekskader en planning.	15 augustus 2022	Curaçao	De projectleider en het programmteam nemen het bepalen van onderzoekskaders en planning mee in het bepalen van door te lichten organisatieonderdelen en neemt dit op in een plan, in lijn het Masterplan.
			2. Uitvoeren doorlichtingen.	1 september 2022	Curaçao	Dit traject start per Q4 2022 en heeft een maximale doorlooptijd t/m Q3 2023.
		B.4.1.6 Pilot versterken managementteam ministerie SOAW	3. Vaststellen opdracht aanvullend MT lid ministerie SOAW.	1 november 2022	Curaçao	Het aanvullend MT lid voor het ministerie van SOAW heeft de veranderopdracht geformuleerd in overleg met alle betrokken partijen en zal daarbij aansluiting houden bij B.4.1.5.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven. (Vervolg)	B.4.2	Implementatie aanbevelingen Doorlichting Wetgevingsfunctie	1. Actualiseren, consolideren en digitaliseren wettenbestand conform huidig staatsbestel (wegwerken achterstanden ontstaan na 10-10-10)	Q1 2023	Curaçao + Nederland	Personele wijzigingen bij de directie WJZ, zoals het vertrek van de coördinator van dit project, worden opgevangen door het aanstellen van een projectleider met ondersteuning van TWO. Afspraken over de aanschaf van de wettenbank worden definitief gemaakt door WJZ en leverancier.
				3. Afronding werving en selectie projectmanager ten behoeve van implementatie aanbevelingen en coördineren wetgevingsondersteuning Landspakket vanuit WJZ.	15 augustus 2022	Curaçao	De rol van projectleider zal vanaf einde derde kwartaal worden vervuld binnen de directie WJZ.
				4. Afronding werving en selectie wetgevingsjuristen arbeidsrecht, financieel/fiscaal recht en sociale zekerheid.	15 augustus 2022	Curaçao + Nederland	De behoeftepeiling voor wetgevingsondersteuning op het gebied van sociale zekerheid en arbeidsrecht zijn afgerond. De werving en selectie van de wetgevingsjuristen is gestart, onder andere in samenwerking met VNG international, maar nog niet afgerond.
				5. Afronding werving en selectie organisatieontwikkeling (in afstemming met HRO Ministerie BPD)	15 augustus 2022	Curaçao	De werving en selectie van de organisatieadviseur wordt in overleg met de afdeling HRO afgerond.
				6. Aanschaf licenties digitale juridische bronnen.	15 augustus 2022	Curaçao	Naar verwachting komen de licenties in september 2022 beschikbaar. In dat geval is deze activiteit afgerond en komt deze niet terug in de volgende uitvoeringsagenda.
				7. Uitverhuizen en ontvlechten huurcommissie bij WJZ afgerond.	31 december 2022	Curaçao	Een van de aanbevelingen van de doorlichting van de wetgevingsfunctie betreft het verplaatsen van zaken die wezensvreemd zijn aan de rol van WJZ (zoals het secretariaat van de Huurcommissie). Er is overeenstemming bereikt over een andere organisatorische omgeving en fysieke locatie voor de Huurcommissie.
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versoering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmark onderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	5. Tussenrapportage gereed en opgeleverd door leverancier aan opdrachtgever	Eind november 2022	Curaçao + Nederland	De offerteaanvraag is op 14 juli jl. opnieuw gepubliceerd. Als gevolg daarvan heeft de aanbesteding een langere doorlooptijd waardoor de planning in zijn geheel naar achter schuift.
				6. Definitieve rapportage opgeleverd door leverancier aan opdrachtgever.	31 januari 2023	Curaçao + Nederland	
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject).	B.6.2	Actueel houden managementrapportage formatie - bezetting.	1. Eens per kwartaal terugkoppeling aan NHC & TWO.	Q4	Curaçao	De informatie van managementrapportage formatie - bezetting wordt mee genomen in de kwartaalrapportage aan de NHC en TWO. De rapportage als activiteit in het landspakket komt te vervallen.
		B.6.3	Implementatie mobiliteitsbeleid.	2.a. Inrichten mobiliteitsbureau: procedures en processen ten behoeve van oplossen (juridische) knelpunten rond mobiliteit.	Q1 2023	Curaçao	

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject). (Vervolg)	B.6.3	Implementatie mobiliteitsbeleid. (vervolg)	2.b. Inrichten mobiliteitsbureau: vaststellen richtlijnen en procedures voor toepassen (intern) herplaatsing actieven, flexibele inzet, gedwongen uitstroom en waarnemingen korter dan jaar.	Q1 2023	Curaçao	Het project bevindt zich momenteel in de voorbereidende fase voor een soft opening van het mobiliteitsbureau in januari 2023. De procedures rond herplaatsingen worden momenteel afgerond.
				2.c. Sociaal plan: concept ontwerp-Landsverordening Sociaal Plan gereed	1 november 2022	Curaçao	De conceptstartnotitie en de ontwerp-Landsverordening Sociaal Statuut zijn gereed. Momenteel wordt verkend of en hoe een Sociaal Statuut ter consolidatie van het traject kan worden opgesteld, of dat bestaande regelgeving, waaronder de Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht (LMA), voldoende grondslag biedt. Deze nadere verkenning kost meer tijd dan gedacht, daarom is de datum geactualiseerd.
				4. Implementatie gereed.	31 december 2023	Curaçao	Het mobiliteitsbeleid staat in het teken van 'de juiste persoon op de juiste plek' te krijgen in de organisatie. Daarmee is het tempo in de implementatie van het mobiliteitsbeleid afhankelijk van resultaten op andere activiteiten. Voor voldoende uitvoeringscapaciteit van HR mensen is het van belang dat de centralisatie van de HR functie (B.8) op gang komt. Mensen die samen het mobiliteitsbureau vormen hebben een gezamenlijke werkplek nodig; het huisvesten van deze medewerkers op één locatie bij het WTC (B110) heeft prioriteit. De druk om openstaande vacatures te vervullen loopt op. Daarom is er duidelijkheid nodig over de organisatieinrichting en moet het uitvoeren van de doorlichtingen (B4.1.5) en het herzien van de businessplannen (B.9) gaan plaatsvinden.
		B.6.6	Moderniseren arbeidsvoorwaarden.	1. Beleidskader gereed	31 december 2022	Curaçao	Datum geactualiseerd. De projectleider is in het derde kwartaal gestart met zijn verkenning ten behoeve van het nieuwe beleidskader. De projectleider heeft tot eind dit jaar nodig om het beleidskader gereed te krijgen.
		B.6.7	Optimaliseren personele inzet programmastructuur en staande organisatie Ministerie BPD: investeren in aansluiting van de programmastructuur op de staande organisatie van het Ministerie BPD.	2. In navolging van de Heidag wordt een "Theory of Change" opgesteld, in samenwerking met HRO Min BPD, NHC en TWO.	31 december 2022	Curaçao	Thema's B4 t/m B11 worden onderdeel van een Theory of Change, om de aanpak te helpen ordenen (samenhang/logica) en te communiceren binnen de overheid van Curaçao. Zowel binnen de programmaorganisatie als bij de staande organisatie is hier behoefte aan. De Heidag (B.6.7.1) is afgerond en komt te vervallen.
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.2	Selectie projectleider & kwartiermakers versterking HR-functie.	1. Projectleider en kwartiermaker implementatie service delivery model aangesteld.	1 juli 2022	Curaçao	Aanstelling van de projectleider wordt in het derde kwartaal afgerond.
		B.8.3	Vastellen plannen van aanpak (tjidslijnen) op de onderdelen uit het overall plan van aanpak versterking HR-functie.	1. Prioritering van uit te werken deelplannen per onderdeel van de HR service delivery model.	30 september 2022	Curaçao	Na aanstelling van de projectleider worden de prioriteiten bepaald. Naar verwachting start de projectleider nog in het derde kwartaal met het opstellen van de plannen van aanpak.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Herijken businessplannen 2010 naar meerjarige planning, waarbij een public wage bill van 10% BBP gerealiseerd wordt in 2026.		Vanaf 2023	Curaçao	De ontwikkeling van strategisch personeelsbeleid volgt bij implementatie van de contourennota Topkader (B4.1.1) en de (risico) gerichte doorlichtingen (B4.1.5). Dit komt terug in het Masterplan en het Implementatieplan..
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.2	Uitvoeren plan van aanpak fase 2	2. Panden in eigendom t.b.v. overheidshuisvesting gekoppeld aan de administratie van het Ministerie van Financiën.	1 oktober 2022	Curaçao	Het is de doelstelling om 80% van de objecten te koppelen. Voor de resterende 20% worden afspraken gemaakt over uitgangspunten voor de waardebepaling.
		B.10.3	Implementatie plan van aanpak	4. Opleveren Huisvestingsbeleid (normering & kwaliteit), inclusief voorstellen voor procesverbetering	15 december 2022	Curaçao	
				5. Opleveren businesscases ten behoeve van WTC en Despos+.	15 december 2022	Curaçao + Nederland	Het opleveren van business cases is afhankelijk van het tijdig ontvangen van de benodigde gegevens.
				6. Inventarisatie grootschalige nieuwe huisvestingsopgaves (incl. 'verhuizingen').	Doorlopend	Curaçao + Nederland	De ingestelde werkgroep Huisvestingsbeleid, die bestaat uit leden van de departementen, moet het initiatief nemen voor de inventarisatie.
				7. Analyse en trendbeschrijving van kosten overheidshuisvesting over de periode 2020 tot met 2022, voorzien van een prognose voor 2023.	15 december 2022	Curaçao + Nederland	Naar verwachting zal de analyse laten zien dat de budgettaire doelstellingen van kostenverlaging van overheidshuisvesting (B10) op koers ligt t.a.v. het halen van het doel voor 2025.
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.1	Eerste quickscan stand van zaken.	3. Opstellen implementatie programma en plannen van aanpak.	1 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Datum geactualiseerd. Eerder ingediende plannen worden aangepast. TWO levert ondersteuning voor het plan van aanpak voor een Data Exchange project (B11.8). Tevens ondersteunt TWO voor het aanpassen van het plan van aanpak voor de invoering Office 365 (B11.9). De roadmap (B11.7) waar de minister BPD om vroeg is in het vorige kwartaal afgerond en gepresenteerd. Het is de bedoeling dat de opstellers van de plannen eveneens de implementatie gaan leiden.
		B.11.2	Inrichten CIO office	1. Opleveren organisatieplan.	1 oktober 2022	Curaçao	Datum geactualiseerd. in afwachting van aanstaande organisatiewijzigingen wordt er alvast gestart met het aanpassen van het projectplan "Inrichting CIO Office" voor het inrichten van een IT-overheidsomgeving om projecten op te kunnen nemen in de organisatie.
		B.11.3	Generieke cloud omgeving	3. Bestuurlijke besluitvorming voorbereid op basis van beslisdocument en presentatie voor bestuurlijke besluitvorming	1 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Het opleveren van het proof of concept van de Cloud-omgeving is afgerond. Het plaatsen van een testapplicatie in de Cloud-omgeving is naar verwachting medio augustus afgerond. Het starten met applicaties in de Cloud-omgeving, start na bestuurlijke besluitvorming, vanaf oktober 2022.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. (Vervolg)	B.11.4	Uitbreiden functioneel systeem	1. Basisinstallatie en configuratie gereed	30 juli 2022	Curaçao	Basisinstallatie en configuratie zijn gereed en komt niet terug in de volgende Uitvoeringsagenda.
				2. Planning werkzaamheden, opleidingen, inrichting zaakstelsel en bouwen & testen zaaktypen afgerond.	15 november 2022	Curaçao	De detailplanning (backlog) is per 30 juli opgeleverd. Momenteel worden de standaard zaaktypen opgeleverd. Vervolgens worden de 17 zaaktypen gebouwd en getest. De opleidingen volgen aansluitend aan het opleveren van alle zaaktypen.
				3. Livegang uitgebreid zaakstelsel	30 november 2022	Curaçao	Dit betreft het intern in gebruik nemen van de opgeleverde zaaktypen. De livegang voor het publiek hangt af van de beschikbaarheid van een systeem voor digitale identiteit.
		B.11.5	Digitale identificatie	2. Opleveren verkennende scenario's Digitale identificatie.	30 augustus 2022	Curaçao + Nederland	De recent aangestelde programmamanager kiest voor een proces gebaseerd op het uitwerken van scenario's. In plaats van het instellen van de projectgroep wordt er een beslisdokument opgesteld op basis van de scenario's.
				3. Afronden uit te voeren plan van aanpak.	15 november 2022	Curaçao + Nederland	Het beslisdokument wordt benut voor bestuurlijke besluitvorming, zodat het plan kan worden opgesteld.
				4. Afronden beslisdokument.	1 oktober 2022	Curaçao + Nederland	De verkennende scenario's zijn opgeleverd en aangeboden aan de programma manager en worden nu juridisch getoetst. Vervolgens zal met een leverancier gesproken worden over hoe de gekozen oplossing aangepast kan worden voor gebruik door Curaçao.
		B.11.8	Data Exchange project (ter vervanging van Stelsel Basisregistraties, B11.6)	2. Planning werkzaamheden, opleidingen, inrichting zaakstelsel en bouwen & testen zaaktypen afgerond.	15 november 2022	Curaçao	Het data exchange project voorziet in een data platform waarmee data uitgewisseld kan worden tussen de overheid van Curaçao en andere publieke organisaties. Data wordt één keer centraal opgeslagen, waardoor het eenvoudiger wordt om informatie betrouwbaar en actueel te houden. Dit kan de dienstverlening aan de burger enorm verbeteren en versnellen.
				3. Livegang uitgebreid zaakstelsel	30 november 2022	Curaçao	Het data exchange project kan bijvoorbeeld een bijdrage leveren aan het vereenvoudigen en versnellen van het aanvragen van vergunningen, zoals vestigingsvergunningen voor bedrijven (E6).
		B.11.9	Implementatie van M 365	1. Afronden projectplan	1 oktober 2022	Curaçao	Het implementeren van M 365 is een belangrijke stap om flexibel te kunnen werken, omdat medewerkers op alle aangesloten apparaten kunnen inloggen. TWO levert ondersteuning voor het plan van aanpak voor Implementatie van M 365.
				2. Start projectleider met implementatieprojectplan	1 december 2022	Curaçao	M 365 maakt het mogelijk voor ambtenaren om in een beveiligde omgeving te werken, ook thuis.
B.13	Maximaliseren duurtetoeslag op 100 procent van salaris; verlagen huidige duurtetoeslag uitkeringen met 10 procent (en geen indexering), waarbij rekening zal worden gehouden met mogelijk onevenredige financiële implicaties in individuele gevallen.	B.13.1	Besluitvorming over implementatiemogelijkheden, op basis van door Curaçao aan te leveren gedegen onderbouwing.	3. Uitvoering besluitvorming.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	De maximalisatie van de duurtetoeslag op 100 procent van het salaris is reeds doorgevoerd per 1 januari 2016. Besluitvorming over het verlagen en niet indexeren van de duurtetoeslag is uitgesteld en wordt in samenhang gezien met maatregel E.4.1.1 Hervorming Sociale Verzekeringen.

Thema C: Belastingen

- Doel**
- Het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
  - het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beeoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.1	<p>Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). <p>Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.</p>	C.1.2	Uitvoering Quickwins uit het PvA.	1. Afronden conceptlandsbesluit voorkoming dubbele belasting.	1 juli 2022	Curaçao	Het conceptlandsbesluit voorkoming dubbele belasting is afgerond en volgens plan gezonden naar RvA en SER voor advies. Zolang het wetstraject loopt, zal dit in de UA blijven staan.
				3. Afronding eerste deel conceptveegwet.	1 juli 2022	Curaçao	Het eerste deel conceptveegwet is afgerond en volgens plan gezonden naar RvA en SER voor advies. Zolang het wetstraject loopt, zal dit in de UA blijven staan.
				4. Conceptwetwijziging omzetbelasting (OB).	1 januari 2023	Curaçao	De conceptwetgeving is afgerond en volgens plan gezonden naar RvA en SER voor advies. Zolang het wetstraject loopt, zal dit in de UA blijven staan.
				6. Model standaardverdrag ter voorkoming dubbele belasting met bijbehorend verdragsbeleid.	15 augustus 2022	Curaçao	Bij het opstellen van de UA Q4 was het modelverdrag en daarbij behorend fiscaal verdragsbeleid opgesteld, maar de minister wil dit nog laten toetsen door een externe expert. Hierna wordt het afgestemd met de TWO en ter besluitvorming voorgelegd. Dit wordt nu voorzien op 31 oktober 2022.
				7. Starten met schrijven van wetvoorstellen van visiedocument IB & WB.	1 september 2022	Curaçao	Het ontwerp en de MvT zijn volgens plan gezonden naar RvA en SER voor advies. Zolang het wetstraject loopt, zal dit in de UA blijven staan.
				8. Opstellen rullingbeleid	n.n.b.	Curaçao	Dit project moet nog worden opgestart, omdat prioriteit is gegeven aan de Veegwet II.
		C.1.3	Maandelijkse rapportage en overleg met BD Nederland.	1. Afstemming met en adviesinput van BD Nederland.	Maandelijks	Curaçao	

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.1 (vervolg)	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.	C.1.4	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	1. Geactualiseerd en vastgesteld hervormingsplan belastingstelsel.	15 augustus 2022	Curaçao + Nederland	Hoewel er goede besprekingen en afstemmingen hebben plaatsgevonden, is er bij het opstellen van de UA3 nog geen concepthervormingsplan gereed en dus ook nog niet vastgesteld door de RvM en de TWO. Dit wordt nu voorzien voor 31 oktober 2022.
				2. Gestarte uitvoeringsactiviteiten op basis van het vastgestelde hervormingsplan.		Curaçao + Nederland	Er is voorzien in een afstemming tussen het projectteam Curaçao en Belastingdienst NL om tot overeenstemming te komen over het hervormingsplan en de beoogde resultaten. Nadat het hervormingsplan is opgesteld, wordt het vastgesteld door de RvM en de TWO.
C.2	De Belastingdienst zal benodigde gegevens van de bancaire sector gaan ontvangen, voor zover dat nog niet gebeurt.	C.2.1	Nulmeting van aanwezige benodigde gegevens.	1. Vastgesteld plan van aanpak.	15 juli 2022	Curaçao + Nederland	Dit wordt meegenomen in het plan van aanpak voor de hervorming van de Belastingdienst en het nieuwe belastingstelsel (C.1.4.1 en C.4.5).
C.3	Compliance-programma's worden voortgezet/opgesteld.	C.3.1	Loopt mee in plan van aanpak C.4.				Verschuiving van de focus op verhoging compliance naar de hervorming van de Belastingdienst.
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.4	Maandelijkse rapportage en overleg met BD Nederland.	1. Afstemming met en adviesinput van BD Nederland.	Maandelijks	Curaçao	Uit de maandrapportages blijkt dat de belastingopbrengsten in 2022 op een hoog niveau liggen, onder meer door de focus op de compliance en het wegwerken van achterstanden.
		C.4.5	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	1. Geactualiseerd en vastgesteld hervormingsplan belastingdienst.	15 augustus 2022	Curaçao + Nederland	Er ligt inmiddels een goed en ambitieus strategisch hervormingsplan. Voor afronding wordt nog afgestemd met de Nederlandse Belastingdienst en ook de uitkomsten van het onderzoek naar het belastingstelsel worden verwerkt. Nadat het hervormingsplan is afgerond, wordt het vastgesteld door de RvM en de TWO. Dit is voorzien voor 31 oktober 2022.
				2. Gestarte uitvoeringsactiviteiten op basis van het hervormingsplan.		Curaçao + Nederland	Na vaststelling van het hervormingsplan, wordt gestart met de uitvoering van de activiteiten. Een groot aantal quick wins en voorwaarde scheppende projecten uit het strategisch hervormingsplan is al in uitvoering.
		C.4.6	Op basis van bestaand en aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Douane kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	1. Vastgesteld plan van aanpak voor de modernisering en optimalisering van de Douane.	30 november 2022	Curaçao + Nederland	Er is een conceptplan van aanpak. Er moet nog besloten worden over de mogelijke betrokkenheid van Douane NL bij de uitvoering van deze maatregel.
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Curaçao overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Belastingregeling overeenkomen.	2. Regeling heeft adviestraject doorlopen en is behandeld in de parlementen.	1 januari 2023	Curaçao + Nederland	Afronding advisering door de Raad van State en Raad van Advies en vervolgens parlementaire behandeling in Nederland en Curaçao.

Thema D: Financiële sector

- Doel**
- Het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;
  - het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;
  - het realiseren van een toezichthouder die tijdig en daadkrachtig optreedt bij problemen bij financiële ondernemingen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beeoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
D.1	Er wordt een integrale doorlichting van de financiële sector uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.1.2	Op zo kort mogelijke termijn volledige invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig.	Doorlopend	CBCS	
D.2	Er wordt een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.2.1	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zullen in lijn met de aanbevelingen van het IMF de transitie naar risico-gebaseerd toezicht en de versterking van toezichthandhaving worden geprioriteerd.	Doorlopend	CBCS	
D.3	Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de maatschappelijke kosten van de eigen munt versus dollarisatie door een externe onafhankelijke partij. Besluit over wenselijke monetaire structuur. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen de maatregelen worden bepaald en geïmplementeerd.	D.3.1	Onderzoek naar Dollarisatie door het IMF.	2. CBCS zal op basis van de bevindingen van het IMF-rapport over de voor- en nadelen van de dollarisatie als eerste follow-up analyseren hoe de mogelijke nadelen die samenhangen met het hebben van een eigen munt in de landencontext het beste kunnen worden ondervangen.	Eind 2022	CBCS + Curaçao	CBCS zal de analyse in 2022 opleveren.
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Voortzetting plan van aanpak CBCS, ontwikkeling wetgevingskalender en afspraken met WJZ over versterking wetgevingscapaciteit.	2. Wetgevingskalender implementeren. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zal, in lijn met de aanbevelingen van het IMF, bij de verdere modernisering de depositogarantiestelsels worden geprioriteerd.	Doorlopend	CBCS + Curaçao	
D.5	De governance van de CBCS wordt versterkt, conform internationale best practices waaronder door het scheiden van verschillende taken binnen de CBCS.	D.5.2	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de interne organisatie van de CBCS.	1. Voortgang aanbevelingen naar aanleiding van review interne organisatie monitoren. Bij de opvolging van de aanbevelingen uit het IMF-rapport staat de onafhankelijkheid van de CBCS voorop.	Doorlopend	CBCS + Curaçao	De interne governance is een verantwoordelijkheid van de CBCS. Het bewaken van de onafhankelijkheid is een verantwoordelijkheid van zowel de landen Curaçao en Sint Maarten als van de CBCS.

Thema E: Economische hervormingen

- Doel**
- Het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
  - het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Onderzoek arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	6. Implementatieagenda opgesteld.	Q3 2023	Curaçao + Nederland (werkgroep E.1)	Het rapport E1 bevat bouwstenen om het arbeidsmarktbeleid toekomstgericht te maken. Het is van belang deze bouwstenen in samenhang te bezien met de uitkomsten van het onderzoek hervorming sociale verzekeringen (E.4.1). Ten behoeve van één integraal en coherent pakket hervormingen wordt een overkoepelende notitie "Hervormingen Arbeidsmarkt en Sociale Zekerheid" opgesteld met oog voor prioritering en volgtijdelijkheid, die eind juni 2023 is afgerond. Met het pakket aan hervormingsmaatregelen zal vervolgens de dialoog met sociale partners gestart worden, wat uiteindelijk zal leiden tot politieke besluitvorming. Daarna kan pas een implementatie agenda worden opgesteld.
				7. Implementatieagenda vastgesteld.	Q3 2023		
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten, inclusief verbeteren van de toelatingsketen.	8. Vastgesteld pakket aan hervormingsmaatregelen in de vorm van een opgesteld Plan van Aanpak.	15 oktober 2022	Curaçao	Opstellen Plan van Aanpak voor de implementatie van het adviesrapport "Van Denken naar Doen" van EY en het rapport van de Algemene Rekenkamer Curaçao uit 2015.
				9. Start implementatie hervormingsmaatregelen.	31 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Nadat politieke besluitvorming in de RvM heeft plaatsgevonden, kan worden gestart met de implementatie van de geprioriteerde hervormingsmaatregelen (zie ook E.3.1.8).
				10. Start nader onderzoek	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Het onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten heeft een lijst quick wins, korte en lange termijn maatregelen opgeleverd (E.3.1.6). Het onderzoek heeft tevens uitgewezen dat er op een aantal onderwerpen nader onderzoek moet worden gedaan (E.3.1.7). Het nader onderzoekstraject is in onderling overleg getemporeerd, gezien de veelheid aan onderzoeken bij SOAW die al lopen of net zijn afgerond en waar de overgang naar implementatie van hervormingsmaatregelen momenteel veel van de organisatie vraagt.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd. (Vervolg)	E.3.3	Doorlichting van de Arbeidsinspectie SOAW	3. onderzoek afgerond.	30 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Het onderzoek naar de Arbeidsinspectie SOAW, waarin concrete aanbevelingen voor de korte en lange termijn worden gedaan, wordt eind oktober afgerond.
				4. Implementatieplan vastgesteld.	31 december 2022	Curaçao + Nederland	Op basis van de korte- en langetermijnaanbevelingen (E.3.3.3) wordt een implementatieplan opgesteld en door de minister van SOAW en de RvM vastgesteld.
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.1	Realiseren duurzame betaalbaarheid Sociale Verzekeringen (behoudens zorggerelateerd). Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	3. Eindrapport 'sociale verzekeringen' en notitie 'Hervormingen Arbeidsmarkt en Sociale Zekerheid' zijn opgeleverd .	30 juni 2023	Curaçao + Nederland (werkgroep sociale verzekeringen)	Het onderzoek naar het stelsel van sociale verzekeringen start in september 2022. Het eindrapport en de overkoepelende notitie "Hervormingen Arbeidsmarkt en Sociale Zekerheid" waarin de uitkomsten van het onderzoek E.1 en E.4.1 in samenhang worden gezien, worden in juni 2023 opgeleverd.
		E.4.2	Realiseren duurzame betaalbaarheid sociale voorzieningen. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	6. Inventarisatie van knelpunten in het huidige bijstandsstelsel en mogelijke oplossingsrichtingen is afgerond.	31 oktober 2022	Curaçao + Nederland (werkgroep sociale voorzieningen)	Rapport met een overzicht van de huidige knelpunten in het bijstandsstelsel, aanbevelingen voor beleidsopties, prioritering van geïdentificeerde hervormingstrajecten en randvoorwaarden voor succesvolle implementatie is eind oktober afgerond.
				7. Appreciatie minister SOAW en de Stuurgroep op de inventarisatie.	31 december 2022	Curaçao + Nederland (werkgroep sociale voorzieningen)	Minister van SOAW en de Stuurgroep hebben kennisgenomen van het rapport (zie E.4.2.6) en een waardering/prioritering van het hervormingstraject bijstand gegeven.
				8. Implementatieagenda hervorming bijstand is vastgesteld.	28 februari 2023	Curaçao + Nederland (werkgroep sociale voorzieningen)	Implementatieagenda inclusief prioritering en uitwerking van de implementatieplannen is afgestemd met stakeholders, en vastgesteld door de minister van SOAW en de RvM.
		E.4.3	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook F.3.2).	2. Maandelijks rapportage SVB-maatregelen, waaruit blijkt dat Curaçao op schema is om evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen.	Maandelijks, laatste dag van de maand.	Curaçao	Conform besluitvorming RMR 18 juni 2021.
				3. Invoering noodzakelijke wetgeving.	31 december 2022	Curaçao	Met voorrang zal in het vierde kwartaal van 2022 de noodzakelijke wetgeving worden ingevoerd om, voor wat betreft het Fonds BVZ, het evenwicht in het schommelfonds te helpen waarborgen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.5	Curaçao verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door het COHO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Curaçao en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0	Dit wordt doorgeschoven naar een volgende uitvoeringsagenda.				
E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningenstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.6.2	Onderzoek naar haalbaarheid en modaliteiten van een garantie-instrumentarium en onderzoek naar de mogelijkheden om een afwegingskader voor individuele bedrijfssteun te maken.	1. Besluitvorming inzet afwegingskader respectievelijk garantie-instrument.	30 september 2022	Curaçao + Nederland	Kan vervallen
				2. Opstellen en operationaliseren garantie-instrumentarium en toepassen individuele bedrijfssteun o.b.v. vastgestelde afwegingskaders	30 september 2022	Curaçao + Nederland	De beschikbare middelen zijn na overleg gereserveerd voor individuele bedrijfssteun.
		E.6.3	Aanpak 'red tape'.	3. Besluitvorming afgerond over eerste prioriteiten voor uitvoering, inclusief het regelen van ontbrekende capaciteit en middelen op basis van een plan van aanpak.	30 juli 2022	Curaçao + Nederland	In Q3 is er de tijd genomen om twee plannen van aanpak op te stellen, waaronder één voor 'red tape'. Het is niet tijdig gelukt om de plannen af te krijgen. De plannen zullen met inbreng van RVO en/of het Ministerie EZK worden afgerond. MEO kan er voor kiezen de plannen van aanpak voor E.6.3.3. en E.6.4.3 als één plan aan te bieden. Er zijn afspraken gemaakt over het versterken van de coördinatie door het nader inrichten van een programma-organisatie, die in de komende periode worden ingevuld. Om recht te doen aan het ambitieniveau op economische ontwikkeling en invulling van maatregel E6 op meerdere sporen te kunnen dragen, moet de basis waarop uitvoering van het Landspakket rust worden verbreed. Daarbij wordt gedacht aan het aantrekken van zowel projectmatige- en beleidsmatige capaciteit, als het versterken van de werkgroep die zich met het Landspakket bezighoudt.
				5. Inventariseren en publiceren fiscale stimuleringsinstrumenten opgesplitst naar economische sectoren	30 juli 2022	Curaçao	Het laatste deel van alle fiscale instrumenten wordt in beeld gebracht. De publicatie volgt nadat de problematiek rondom de website is opgelost, zo nodig met behulp van een tijdelijke website als een tussenoplossing.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.6	Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen. Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. (Vervolg)	E.6.3	Aanpak 'red tape'. (Vervolg)	6. Identificeren te optimaliseren vergunningsverlening procedures	30 juli 2022	Curaçao	In samenwerking met SOAB wordt het in kaart brengen van bestaande procedures en structuren afgerond, zodat verbetervoorstellen kunnen worden geformuleerd.
				7. Plan van aanpak vernieuwen Landsverordening Horeca en Drank gereed	1 juni 2022	Curaçao	Naar verwachting is het plan van aanpak bij aanvang van het vierde kwartaal afgerond.
		E.6.4	Onderzoek 'Costs of doing business'.	3. Besluitvorming afgerond over eerste prioriteiten voor uitvoering, inclusief het regelen van ontbrekende capaciteit en middelen op basis van een plan van aanpak.	30 juli 2022	Curaçao + Nederland	In Q3 is er de tijd genomen om twee plannen van aanpak op te stellen, waaronder één voor 'cost of doing business'. Het is niet tijdig gelukt om de plannen af te krijgen. De plannen zullen met inbreng van RVO en/of het Ministerie EZK worden afgerond. MEO kan er voor kiezen de plannen van aanpak voor E.6.3.3. en E.6.4.3 als één plan aan te bieden. Er zijn afspraken gemaakt over het versterken van de coördinatie door het nader inrichten van een programma-organisatie, die in de komende periode worden ingevuld. Om recht te doen aan het ambitieniveau op economische ontwikkeling en invulling van maatregel E6 op meerdere sporen te kunnen dragen, moet de basis waarop uitvoering van het Landspakket rust worden verbreed. Daarbij wordt gedacht aan het aantrekken van zowel projectmatige- en beleidsmatige capaciteit, als het versterken van de werkgroep die zich met het Landspakket bezighoudt.
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.1	Duurzame versterking van Domeinbeheer.	2. Afronden hoofdstructuur Domeinbeheer gereed. De hoofdstructuur is onder meer opgebouwd met afdelingen Gebiedsontwikkeling en Vastgoed.	Q1 2023	Curaçao	In het kader van de nieuwe hoofdstructuur worden een aparte afdeling gebiedsontwikkeling en een afdeling vastgoed opgezet.
				3. Voorstel met financiële kaders, een position paper en interne afspraken Domeinbeheer, intern VVRP met ministerie van Financiën.	31 december 2022	Curaçao	De position paper wordt benut voor een budgettair begrotingskader voor grondexploitatie en biedt richting voor de verdere ontwikkeling van de financiële kaders.
		E.7.2	Hervorming en verzakelijking van het grond- en vastgoedbeleid en -beheer.	5. De administratie voor de uit te geven kavels of te ontwikkelen gronden wordt op pijl gebracht middels samenwerking met het kadaster en interviews met (oud) medewerkers.	31 december 2022	Curaçao	Resultaat aangepast. Er is geen integrale administratie van de gronden die niet zijn uitgegeven in erfpacht maar wel in bezit zijn van de overheid van Curaçao. Interviews met betrokkenen met kennis van zaken en een gerichte verkenning met het kadaster zijn gestart.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid. (Vervolg)	E.7.3	Schoon door de poort.	2. Opbouw van het nodige personeel voor de uitvoering van het programma. Hierbij moet aandacht worden besteed aan een vlotte onboarding procedure. Via ruimte in de basisbegroting op de kapitaaldienst wordt de financiering van het programma Grond & Vastgoed geregeld.	30 november 2022	Curaçao	De werving en selectie van het personeel is gestart. Hierop volgt het opstellen van het plan van aanpak domeinbeheer, inclusief fasering van de realisatie over komende kwartalen.
		E.7.4	Bijdrage aan de economische ontwikkeling.	2. Uitwerking principenota's over gebiedsontwikkelingen Rif en Colon	31 december 2022	Curaçao	De werving en selectie van de planeconoom, jurist en projectleider zijn afgerond. Het is de bedoeling dat voor er voor het einde van het jaar een verkennende discussie geagendeerd wordt in de RvM over het verplaatsen van het Rif-stadion, inclusief een aantal beoogde alternatieve locaties.
				3. Afronden principenota's gebiedsontwikkeling Zakito en Maria Maai	1 januari 2023	Curaçao	De formele opzegging van de erfpacht van Maria Maai gaat op korte termijn plaatsvinden.
				4. Procesvoorstel Ruimtelijke Strategie, voorzien van een eerste verkenning van trends en kansen.	1 september 2022	Curaçao	Eind augustus zijn workshops georganiseerd over drie speerpunten; bevorderen toerisme; energietransitie en eigen voedselvoorziening. De workshops zijn bedoeld voor de departementen en de voornaamste bedrijven.
				5. Afronden procedure voor interdepartementale afstemming bij gebiedsontwikkeling en aanbieden aan de RvM.	1 november 2022	Curaçao	Met dit procedurevoorstel wordt het proces van samenwerking bij gebiedsontwikkeling gestroomlijnd.
		E.7.5	Bijdrage aan de overheidskas.	2. Verzenden facturen ter waarde van NAF 1 mio. en hoger.	1 oktober 2022	Curaçao	Het verzenden van facturen voor erfpacht ligt op koers en er wordt samengewerkt met de Ontvanger om voor een kordate follow-up te zorgen, ook wanneer het relatief kleine bedragen betreft. Zo kan het proces van het ontbinden van erfpachtregeling met wanbetalers in gang worden gezet en komt betreffende grond weer ter beschikking van het Land Curaçao.

Thema F: Zorg

- Doel**
- Het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
  - het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
  - het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin).	F.1.1			Doorlopend	Curaçao	
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en andere inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit.	F.2.2	Voorstel om in gezamenlijkheid (Dutch Caribbean Hospital Alliance (DCHA) + het platform voor Zorgverzekeraars CAS-BES (PSZ)) een programma van eisen op te stellen waarop een (op kwaliteit en kosten gebaseerde) inventarisatie van tarieven van de bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en zorginstellingen op andere bestemmingen (Colombia, Dominicaanse Republiek, Nederland) gestoeld zal worden.	1. Inzicht in zorgaanbod bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en ziekenhuizen in de regio en de (comparatieve) kosten hiervan	31 december 2022	DCHA/PSZ/MinVWS	Na het opstellen van programma van eisen zal een tender uitgeschreven worden door DCHA/PSZ.
		F.2.3	Bewerkstelligen toetreding ziekenhuisinstellingen van Saba en Sint-Eustatius tot DCHA.	1. Formaliseren toetreding ziekenhuisinstellingen van Saba en Sint-Eustatius tot de coöperatie, waarmee uitbreiding van de scope van activiteiten van de DCHA wordt gerealiseerd.	1 oktober 2022	DCHA	In augustus 2022 is er een Algemene Leden Vergadering (ALV) van de DCHA om conform de statuten de toetreding van SCF en SEHCF te formaliseren.
		F.2.4	Bewerkstelligen aansluiting ICT-systemen van ziekenhuisinstellingen van Curaçao, Aruba, Sint-Maarten, Saba en Sint-Eustatius tot ZORG-CERT	1. Aansluiting van alle bij DCHA aangesloten ziekenhuizen tot de wereldwijde cyber-security organisatie ZORG-CERT.	31 november 2022	DCHA	Aansluiting bij ZORG-CERT zorgt voor het vergroten en bestendigen van IT-systemen van de DCHA ziekenhuizen tegen cyber-aanvallen en hacking. Het Ministerie van VWS heeft ZORG-CERT hiervoor benaderd. ZORG - CERT is inmiddels in contact met de DCHA om de gewenste vervolgstappen via de DCHA in te plannen.
		F.2.5	Summit DCHA – Platform Samenwerkende Zorgverzekeraars (PSZ) op Bonaire	1. Uitwerking van de afspraken uit het kaderstellend projectplan zoals afgesproken in het conclusiedocument van het 4-landenoverleg van juni 2022, waarbij tevens de samenwerkingsvorm wordt geconcretiseerd.	oktober/november 2022	DCHA/PSZ/MinVWS	Summit is op initiatief van de DCHA. Initiatief wordt ondersteund door het Ministerie van VWS.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Een plan van aanpak vaststellen voor de inrichting van het traject om de duurzame betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het zorgstelsel te realiseren. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant (modernisering zorgstelsel waaronder governance) meegenomen.	4. Nader rapport stelselwijziging en voorstellen voor flankerend beleid (zoals preventie en versterking eerstelijnszorg).	30 december 2022	Curaçao	Curaçao draagt zorg voor een nader rapport over de beoogde stelselwijziging met daarbij voorstellen voor flankerend beleid, zoals genoemd in het beleidsdocument "Kopzorgen over de Zorg", tevens 'roadmap en terms of reference' voor de Taskforce Hervorming Marktordening en Financiering Zorgsector 2022, die belast is met het nader onderzoek. Daarbij zal rekening worden gehouden met de opmerkingen van de TWO bij de uitvoering van het nader onderzoek.
				5. Plan van aanpak naar aanleiding van nader rapport vastgesteld	30 maart 2023	Curaçao + Nederland	Naar aanleiding van (en zeer waarschijnlijk als bijlage bij) het nader rapport (F.3.1.4) worden een of meer plannen van aanpak opgesteld voor de inrichting van een betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed zorgstelsel, waarbij tevens voorstellen voor flankerend beleid (waaronder preventie, informatiegestuurd zorg, versterking eerstelijnszorg en ongedocumenteerdenproblematiek) worden meegenomen.
		F.3.2	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook E.4.1.3).	2. Maandelijks rapportage SVB-maatregelen is opgeleverd, waaruit blijkt dat Curaçao op schema is om evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen.	Maandelijks, laatste dag van de maand.	Curaçao	Conform besluitvorming RMR 18 juni 2021.
				3. Noodzakelijke wetgeving ingevoerd.	31 december 2022	Curaçao	Met voorrang zal in het vierde kwartaal van 2022 de noodzakelijke wetgeving worden ingevoerd om, voor wat betreft het Fonds BVZ, het evenwicht in het schommelfonds te helpen waarborgen.
		F.3.3	Implementatie maatregelen ter minimalisering verliezen bij het ziekenhuis CMC.	1. Maandelijks rapportage over voortgang is opgeleverd, waaruit de succesvolle voortgang van Curaçao blijkt om het doel – het minimaliseren van verliezen bij het CMC – te behalen. Hierbij kan worden verwezen naar de verschillende trajecten zoals beschreven in het Plan van aanpak 'Verduurzaming CMC'. De rapportage wordt iedere 15e van de maand vanaf augustus 2021 bij de TWO aangeleverd (doorlopend).	Maandelijks per de 15e van de maand.	Curaçao	Conform besluitvorming RMR 18 juni 2021. Iedere laatste maand van het kwartaal (maart, juni, september, december) beschrijft de voortgangsrapportage tevens welke vorderingen zijn gemaakt op de beschreven randvoorwaarden van het plan van aanpak.
				5. Opvolging van de aanbevelingen uit het advies van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) over de situatie bij het CMC.	Start in derde kwartaal 2022.	Curaçao + Nederland	Ten tijde van het opstellen van de uitvoeringsagenda was de appreciatie van de minister van GMN op de aanbevelingen van de NZa nog niet afgerond. Uitvoering van de aanbevelingen is daarvan afhankelijk. Desalniettemin wordt in dit kwartaal gemonitord welke specifieke maatregelen genomen worden om de operations van het CMC te verduurzamen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen. (Vervolg)	F.3.3	Implementatie maatregelen ter minimalisering verliezen bij het ziekenhuis CMC. (Vervolg)	6. herstructurering en realisatie van de optimale financieringsstructuur van HNO vastgoed en CMC exploitatie (spoor 1 plan van aanpak) is afgerond.	31 december 2022	Curaçao + Nederland	Nadat de regering van Curaçao de nodige besluiten heeft genomen, kan een plan voor de realisatie van een optimale financieringsstructuur van HNO vastgoed en CMC exploitatie verder worden uitgewerkt en voor het eind van 2022 worden geïmplementeerd. Hiermee kunnen onder meer de beoogde besparingen vanaf het jaar 2023 worden gerealiseerd.
				7. Nieuwe planning en nieuwe aanvullende activiteiten voor het optimaliseren van de bedrijfsvoering van CMC-exploitatie (spoor 2) is opgesteld.	31 oktober 2022	Curaçao + Nederland	Nadat in september de appreciatie van de minister van GMN op de aanbevelingen in het NZa-rapport is gegeven, kan spoor 2 van het plan van aanpak verduurzaming CMC worden herzien. Nieuwe activiteiten met bijbehorende planning kunnen dan worden vastgesteld.

Thema G: Onderwijs

- Doel**
- Het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
  - realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
  - het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
G.1	<p>Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskwaliteit, lesmethoden en –middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; <p>samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland).</p> <p>Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken.</p> <p>Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.</p>	G.1.1	Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.	4. Eindrapport opgeleverd.	31 december 2022	Curaçao + Nederland	De verwachting is dat het eindrapport eind december 2022 wordt opgeleverd, waarbij extra aandacht is voor de samenhang met het strategisch huisvestingplan (G.1.2.10).
		G.1.2	Achterstallig onderhoud onderwijshuisvesting aanpakken.	10. Opstellen strategisch huisvestingsplan.	Nader te bepalen	Curaçao + Nederland	Het strategisch huisvestingplan wordt in samenhang gezien met de doorlichting van het onderwijs en kan pas worden opgesteld als over de aanbevelingen in de 0-meting is besloten (G.1.1.).
				11. Achterstallig onderhoud van de eerste tranche scholen is gestart	31 oktober 2022	Curaçao + Nederland	In augustus 2022 is de subsidieaanvraag door het ministerie van OWCS bij BZK ingediend en beoordeeld. Met de beschikking van BZK kan het ministerie van OWCS de beschikking voor de uitvoeringsorganisatie opstellen, waarna zij de aanbesteding van de onderhoudswerkzaamheden kunnen starten.

Thema H: Versterken rechtsstaat

- Doel**
- Een bijdrage leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1			Doorlopend	Curaçao	
		H.1.3	Opstellen realistisch meerjareninstroomplan met financiële paragraaf ter garandering operationele uitvoeringscapaciteit van alle H1-instellingen.	1. Realistisch meerjareninstroomplan met financiële paragraaf is afgerond.	30 november 2022	Curaçao	Voor de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) wordt door Curaçao bekeken hoeveel personeel er minimaal nodig is om aan maatregel H1 te kunnen voldoen. Curaçao en Nederland gaan in gesprek over de verdere opvolging van deze inventarisatie.
H.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe de (fysieke en online) goksector hervormd moet worden. Doelstelling is het verhogen van de inkomsten voor de overheid. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	H.2.1	Dit wordt meegenomen in relatie tot H.19.				
H.9	Landen werken gezamenlijk toe naar een geharmoniseerd niveau van bescherming persoonsgegevens binnen het Koninkrijk middels een Rijkswet. Een plan van aanpak zal worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	H.9.1	Projectfase uitvoeren op basis van vastgesteld plan van aanpak .	4. Conceptwetsontwerp gereed.	31 januari 2023	Curaçao + Nederland	In het JVO van januari a.s. zal volgens planning een concept voorstel van Rijkswet ter goedkeuring aan de opdrachtgever worden voorgelegd inclusief een Memorie van Toelichting. Zo mogelijk zal bij die gelegenheid ook een uitvoeringstoets worden aangeboden waarin de consequenties van de wetgeving worden geduid. Na goedkeuring door de JVO-ministers volgt consultatie, waarna het definitieve voorstel van Rijkswet ter accordering aan het JVO zal worden voorgelegd alvorens het reguliere wetgevingstraject verder doorlopen kan worden.
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.2	Aangewezen onafhankelijke organisatie controleert opvolging aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	1. Implementatie aanbevelingen worden gemonitord. 7. Goedgekeurde jaarverslagen t.b.v. Staten	Doorlopend Doorlopend	Curaçao Curaçao	 De projectgroep H12 zorgt tijdig voor het opstellen en aanleveren van de jaarverslagen aan de Minister van Justitie, teneinde deze aan te bieden aan de Staten.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.17	Curaçao komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de CURMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroombmogelijkheden van de CURMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.17.1	Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de CURMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Actualiseren dienstplichtverordening.	Doorlopend	Curaçao + Nederland	Uitvoering geschiedt in goed overleg met de Landen. Curaçao werkt met Defensie aan de actualisering van de dienstplichtverordening, een specifiekere tijdspad wordt nog bepaald.
		H.17.3	Opstellen moderne rechtspositieregeling voor Caribische beroepsmilitairen, inclusief wettelijke inkadering.	1. Gemoderniseerde rechtspositieregeling is vastgesteld.	Doorlopend	Curaçao + Nederland	Ten behoeve van de verdere modernisering CURMIL en betere aansluiting bij Defensie en lokale justitiële diensten, wordt een notitie gemoderniseerde rechtspositieregeling opgesteld en bestuurlijk vastgesteld. Curaçao zal de aanvraag aan TWO concretiseren ter bespoediging van dit traject.
H.18	Curaçao heeft op 1 april 2021 de benodigde stageplaatsen beschikbaar gesteld ten behoeve van het Sociaal Vormings Traject. Curaçao en Defensie sluiten voor 1 februari 2021 een convenant dat hierop toeziet.	H.18.1	Op basis van een gesloten convenant benodigde leerwerktrajecten beschikbaar stellen.	10. Evaluatie Pilot SVT	30 november 2022	Curaçao	Aan de hand van een evaluatie vaststellen of en waar het project op operationeel niveau moet worden bijgesteld, ter garanderen van een goede aansluiting op het LWT.
				11. Bijsturing project naar aanleiding van de evaluatie.	Doorlopend	Curaçao	Aan de hand van periodieke evaluatie wordt het project bijgestuurd.
H.19	Curaçao komt met een getrappt plan voor de modernisering en hervorming van het aanbod van online-kansspelen. Dit plan bevat tevens een realistisch tijdspad met bijbehorende mijlpalen. De modernisering en hervorming omvat ten minste: 1. Wet- en regelgeving die voorziet in een onafhankelijke toezichthouder op online kansspelen. Zij verstrekt ook licenties en handhaaft indien nodig, waarbij als uiterste interventie de licentie kan worden ingetrokken. 2. Waarborgen dat aanbieders van online kansspelen vanuit Curaçao handelen conform wet- en regelgeving van de landen waarop zij zich richten. 3. Maatregelen om (via de Curaçao Gaming Control Board en de Belastingdienst) de door licentiehouders verschuldigde belastingen en licentievergoedingen te innen.	H.19.1	Uitwerken maatregel deel 1 en deel 2.	4. Verwerken uitkomsten toets en advies in samenwerking met de TWO en het ministerie van JenV in de LOK, zodat na een laatste beperkte toets van de TWO en JenV (zie H.19.1.8), Curaçao de mogelijkheid heeft om de uitkomsten uit deze toets evenals de belangrijkste uitgangspunten van H2/H19 mee te kunnen nemen in haar wetgevingsproces.	30 september 2022	Curaçao	Op 26 augustus brengt WJZ advies uit op de concept LOK. Daarna volgt verwerking van het WJZ-advies en aanpassing van de concept LOK naar aanleiding van de extra notitie van de TWO door Curaçao.
				7. Er is een goed functionerend online portaal ter registratie van online gaming operators die actief zijn in Curaçao.	1 december 2022	Curaçao	Online portal wordt momenteel door technici opgebouwd. Het portaal is gevuld met een up-to-date overzicht van alle online gaming operators die geregistreerd zijn in Curaçao.
				8. Beperkte toets door TWO aan de NHC op de aangepaste conceptwetgeving (zie H.19.1.4).	20 oktober 2022	Nederland	Zie toelichting H19.1.4. De beperkte toets kan pas worden uitgevoerd nadat het advies van WJZ op de conceptwetgeving door Curaçao is verwerkt. Curaçao stuurt uiterlijk 30 september de concept LOK aan TWO. De TWO levert uiterlijk 20 oktober de beperkte toets op aan de NHC, waaruit zal blijken of de aangepaste conceptwetgeving voldoet aan de belangrijkste uitgangspunten van H2/H19 en het vastgestelde plan van aanpak zoals opgenomen in de extra notitie.

Aanduiding	Maatregel	Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.19	Curaçao komt met een getrappt plan voor de modernisering en hervorming van het aanbod van online-kansspelen. Dit plan bevat tevens een realistisch tijdpad met bijbehorende mijlpalen. De modernisering en hervorming omvat ten minste: 1. Wet- en regelgeving die voorziet in een onafhankelijke toezichthouder op online kansspelen. Zij verstrekt ook licenties en handhaaft indien nodig, waarbij als uiterste interventie de licentie kan worden ingetrokken. 2. Waarborgen dat aanbieders van online kansspelen vanuit Curaçao handelen conform wet- en regelgeving van de landen waarop zij zich richten. 3. Maatregelen om (via de Curaçao Gaming Control Board en de Belastingdienst) de door licentiehouders verschuldigde belastingen en licentievergoedingen te innen. (Vervolg)	H.19.1	Uitwerken maatregel deel 1 en deel 2. (Vervolg)	9. Evaluatie en voor zover mogelijk verwerking van de uitkomsten van de beperkte toets TWO in de LOK (indien van toepassing), zodat wetgeving voldoet aan de belangrijkste uitgangspunten van H2/H19.	4 november 2022	Curaçao	De NHC heeft twee weken de tijd om de uitkomsten van de beperkte toets (zie H.19.1.8) te beoordelen en (indien de beperkte toets uitwijst dat aanpassing noodzakelijk is) de uitkomsten door het projectteam in de ontwerp LOK te laten verwerken, zodat de LOK volgens planning in februari 2023 gereed is voor aanbidding aan de Staten (zoals vermeld in de brief van de minister van Financiën aan de TWO). Deze planning is onder voorbehoud van verwerking van aanvullende input vanuit belangrijk stakeholders die komende maanden wordt opgehaald, waardoor meer tijd nodig kan zijn voor het finaliseren van de LOK.
				10. Modelvergunningen zijn in concept opgesteld.	1 december 2022	Curaçao	De modelvergunningen moeten consistent zijn met de uitgangspunten van H.19, het Plan van Aanpak d.d. 16 februari en de LOK.
				11. Modelvergunningen zijn definitief	15 februari 2023	Curaçao	De modelvergunningen moeten consistent zijn met de uitgangspunten van H.19, het Plan van Aanpak d.d. 16 februari en de LOK.
				12. Plan voor de inrichting van een proces voor vergunningverlening is gereed.	1 november 2022		Naar aanleiding van H.19.1.5 is lagere regelgeving geïnventariseerd die van invloed is op de vergunningen en het proces van vergunningverlening. Er moet vervolgens een plan worden opgesteld hoe het vergunningverleningsproces wordt georganiseerd, inclusief een planning voor inwerkingtreding, een opgave van de benodigde (tijdelijke) personele capaciteit en (indien noodzakelijk) gewenste ondersteuning.
				13. Plan voor de inrichting van de CGA is gereed.	1 november 2022		Het conceptplan voor de inrichting van de CGA is ingediend bij en gepresenteerd aan de Minister van Financiën. Vervolgens vindt uiterlijk 1 november de definitieve vaststelling van het Plan van aanpak door de RvM plaats. Het definitieve plan geeft naast een planning voor de formele instelling van de CGA, inzicht in de gevolgen voor de benodigde capaciteit en middelen.
	H.19/ H.2.1	Er zijn waarborgen ingesteld die erop toezien dat het kansspelbeleid in Curaçao voorziet in de bescherming van minderjarigen en andere kwetsbare spelers		1. Onderzoek naar gokverslaving in opdracht van de Curaçao GCB is afgerond.	31 december 2022	Curaçao	Het onderzoek naar gokverslaving loopt en de planning is dat het onderzoek eind van het jaar is afgerond. Uitkomsten van het onderzoek zijn een basis voor het opstellen van lagere regelgeving.
				2. Er is lagere regelgeving en handhaafbaar beleid opgesteld ten behoeve van consumentenbescherming en verslavingspreventie.	Nader te bepalen	Curaçao	Krachtens de LOK wordt handhaafbaar beleid geformuleerd ter bescherming van minderjarige en andere kwetsbare spelers. In een volgende uitvoeringsagenda wordt een specifieke datum overeengekomen.

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda 1 oktober – 31 december 2022